

ANATÓMIAI NEVEK ÉS KIFEJEZÉSEK

fej	caput	fejbiccentő izom	m. sternocleidomastoideus
homlokcsont	os frontale	trapézizom	musculus trapezius
falcsont	os parietale	nagy mellizom	m. pectoralis major
nyakszirtcsont	os occipitale	deltaizom	musculus deltoideus
öreglyuk	foramen magnum	kétfejű karizom	m. biceps brachii
halántékcson	os temporale	háromfejű karizom	m. triceps brachii
ékcson	os sphenoidale	négyfejű combizom	m. quadriceps femoris
töröknyereg	sella turcica	szabóizom	m. sartorius
ekecsont	vomer	legnagyobb farizom	m. gluteus maximus
könnycsont	os lacrimale	Achilles-ín	tendo Achillis
orrcsont	os nasale	orrüreg	cavum nasi
járomcsont	os zygomaticum	orrsövény	septum nasi
felső állcsont	maxilla	gége	larynx
állkapocs	mandibula	gégefedő	epiglottis
szájpadcsont	os palatinum	pajzsporc	cartilago thyroidea
szemüreg	orbita	gyűrűporc	cartilago cricoidea
homloküreg	sinus frontalis	kannaporc	cartilago arytenoidea
arcüreg	sinus maxillaris	légcső	trachea
nyelvsont	os hyoideum	hangszalag	ligamentum vocale
gerincoszlop	columna vertebralis	tüdő	pulmo
csigolya	vertebra	hörgő	bronchus
1. nyakcsigolya (fejgyám)	atlas	hörgőcske	bronchiolus
2. nyakcsigolya (forgó)	axis	léghólyag	alveolus
keresztcsont	sacrum	mellhártya	pleura
farkcsont	os coccygis	rekeszizom	diaphragma
borda	costa	szájüreg	cavum oris
szegycsont	sternum	fog; fogak	dens; dentes
lapocka	scapula	nyelv	lingua
kulcscsont	clavicula	fültőmirigy	parotis
felkarcsont	humerus	állkapocs alatti mirigy	glandula submandibularis
orsócsont	radius	nyelv alatti mirigy	glandula sublingualis
singcsont	ulna	torok	faux
kéz	manus	szájpadmandula (torokm.)	tonsilla palatina
kéztő	carpus	garatmandula (orrgaratm.)	tonsilla pharyngea
kézközép	metacarpus	garat	pharynx
kézujj	digitus manus	nyelőcső	esophagus [kiejtése: őzofágusz v. ezofágusz]
ujjperccsont(kézen,lábon)	phalanx	gyomor	ventriculus/gaster
medence	pelvis	patkóbél (nyombél)	duodenum
csípőcsont	os ilium	éhbél	jejunum
szeméremcsont	os pubis	csípőbél	ileum
ülőcsont	os ischii	máj	hepar
combcsont	femur	epehólyag	vesica fellea
térdkalács	patella	hasnyálmirigy	pancreas
sípcsont	tibia	vakbél	cecum [kiejtése: cőkum]
szárkapocs	fibula	vastagbél (remesebél)	colon
láb	pes	végbél	rectum
lábbő	tarsus	féregnyúlvány	appendix vermiformis
lábközép	metatarsus	végbélnyílás	anus
lábujj	digitus pedis	vese	ren
sarokcsont	calcaneus	húgyvezeték	ureter
rágóizom	masseter		

húgyhólyag	vesica urinaria	kérges test	corpus callosum
húgycső	urethra	köziagy	diencephalon
herezacskó	scrotum	látótelep	thalamus
here	testis	agyalapi mirigy	hypothalamus
mellékhere	epididymis	középagy	mesencephalon
ondóvezeték	ductus deferens	híd	pons
ondóhólyag	vesicula seminalis	nyúltvelő	medulla oblongata
dülmirigy	prostata	kisagy	cerebellum
hímvesző	penis	szaglóideg (I.)	nervus olfactorius
makk	glans penis	látóideg (II.)	nervus opticus
petefészek	ovarium	szemmozgató ideg (III.)	nervus oculomotorius
sárgatest	corpus luteum	sodorideg (IV.)	nervus trochlearis
petevezeték/méhkürt	tuba uterina	háromosztatú ideg (V.)	nervus trigeminus
méh	uterus	távolító ideg (VI.)	nervus abducens
méhnyak	cervix uteri	arcideg (VII.)	nervus facialis
méhszáj	portio vaginalis	halló-egyensúlyi i.(VIII.)	n. vestibulocochlearis
hüvely	vagina	nyelvgaratideg (IX.)	n. glossopharyngeus
szűzhártya	hymen	bolygóideg (X.)	nervus vagus
csikló	clitoris	járulékos ideg (XI.)	nervus accessorius
kisajak	labium minus	nyelv alatti ideg (XII.)	nervus hypoglossus
nagyajak	labium majus	látóideg kereszteződés	chiasma opticum
emlő	mamma	gerincvelő	medulla spinalis
emlőbimbó	papilla mammae	szemgolyó	bulbus oculi
szívburok	pericardium	szaruhártya	cornea
szív	cor	szívárványhártya	iris
kamra	ventriculus	szembogár	pupilla
pitvar	atrium	sugártest	corpus ciliare
szívsövény	septum cordis	lencsefüggesztő készülék	zonula ciliaris
szemölcsizmok	musculi papillares	szemlencse	lens
ínhúrok	chordae tendineae	üvegtest	corpus vitreum
félhold alakú billentyűk	valvae semilunares	ínhártya	sclera
háromhegyű billentyű	valva tricuspidalis	érhártya	choroidea
kéthegeyű billentyű	valva bicuspidalis/mitralis	ideghártya	retina
tüdőverőér	arteria pulmonalis	sárgafolt	macula lutea
aortaív	arcus aortae	éleslátás helye(látógödör)	fovea centralis
koszorúerek	arteriae coronaria	könnymirigy	glandula lacrimalis
lép	lien	fülkagyló	auricula
nyirokcsomó	nodus lymphaticus	dobhártya	membrana tympani
tobozmirigy	corpus pineale/epiphysis	dobüreg	cavum tympani
agyalapi mirigy	hypophysis	fülkürt/Eustach-kürt	tuba auditiva
a. m. elülső lebenye	adenohypophysis	kalapács	malleus
a. m. hátulsó lebenye	neurohypophysis	üllő	incus
csecsemőmirigy	thymus	kengyel	stapes
pajzsmirigy	glandula thyroidea	csiga	cochlea
mellékpajzsmirigy	glandula parathyroidea	Corti-szerv	organum spirale
mellékvese	glandula suprarenalis	félkörös ívjáratok	canales semicirculares
nagyagy	cerebrum	zsákocska	sacculus
homloklebeny	lobus frontalis	tömlőcske	utrunculus
fali lebeny	lobus parietalis	bőr	cutis/derma
nyakszirt lebeny	lobus occipitalis	felhám	epidermis
halántéki lebeny	lobus temporalis	irha	corium

bőralja
hajhagyma
szőrszál
faggyúmirigy
verejtékmirigy

subcutis
bulbus pili
pilus
glandula sebacea
glandula sudorifera

**Fő források: Dr. Donáth Tibor – Anatómiai atlasz, Medicina 1983.
Dr. Donáth Tibor – Anatómiai nevek, Medicina 1986.
Dr. Donáth Tibor – Anatómia - élettan, Medicina 1986.**

Latin betűk és betűkapcsolatok magyartól eltérő kiejtése

példák: [latin írásmód <jelentés> *kiejtés*]

- a** ejtése: mint a magyar *á*, amely azonban latinban lehet rövid is (szótárak jelölik csak a különbséget) [fama <hír, közvélemény> *fáma*]
- e** ejtése: *e* vagy *é*; (szótárak jelölik csak a különbséget)
- y** ejtése: *i*, vagy görög eredetű tulajdonnevekben *ü*; [pharynx <garat> *farinksz*]
- ae** ejtése: *é*; [costae <bordák> *koszté*]
- oe** ejtése: *ő*; [poena <büntetés> *pőná*]
néhány esetben külön o+e hangokat jelöl, ezt néha a helyesírás is jelöli
[poëta <költő> *poétá*]
- s** ejtése: *sz*; [anus <végbélnyílás> *ánusz*]
- c** ejtése: magas magánhangzók (e, i, ae, oe, y) előtt *c*, minden egyéb esetben *k*;
[cor <szív> *kor*] [cerebellum <kisagy> *cerbellum*]
- ti** ejtése: *ci*, ha utána magánhangzó következik és nem áll előtte s, t, x,
minden egyéb esetben *ti*;
[potentia <képesség> *potenciá*] [testis <here> *tesztisz*]
- qu** ejtése: *kv*; [aqua <víz> *ákvá*]
- gu** ejtése: ha utána magánhangzó áll *gv*; [sanguis <vér> *szángxvisz*]
- ch** ejtése: *k(h)*; [schola <iskola> *szk(h)olá*]
a kialakult gyakorlat szerint azonban a szó első magánhangzója előtt *k*, különben *h*
[choroidea <érhártya> *koroidea*] [trachea <légcső> *trahea*]
- ph** ejtése: *f*; [diaphragma <rekesszizom> *diafragma*]
- i** ejtése: *i*, [ileum <csípőbél> *ileum*]
de ha két magánhangzó között áll, vagy szó elején áll és magánhangzó követi,
akkor ejtése: *j*. [Maius <májusi> *májusz*]

Alapvető anatómiai kifejezések

[Az irányt jelölő szavak végén – az általános szabálytól eltérően – az *s* betűt *s* hangnak szoktuk ejteni.]

superior	feljebb levő, felsőbb
inferior	lejjebb levő, alsóbb
anterior	elülső
posterior	hátsó
medialis	[<i>mediális</i>] középső, a test középvonalához közelebb fekvő
lateralis	[<i>laterális</i>] oldalsó, a test középvonalától távolabb eső
proximalis	[<i>proximális</i>] a végtag törzshöz közelebb eső része
distalis	[<i>disztális</i>] a végtag törzstől távolabb eső része
frontalis	[<i>frontális</i>] homloki (homlokkal párhuzamos sík)
sagittalis	[<i>szagittális</i>] nyílirányú (a test jobb és bal oldala között középen húzódó sík)
horisontalis	[<i>horizontális</i>] vízszintes
cranialis	[<i>krániális</i>] koponya felé eső
caudalis	[<i>kaudális</i>] farki vég felé elhelyezkedő
ventralis	[<i>ventrális</i>] hasoldali (hasi irányú)
dorsalis	[<i>dorzális</i>] hátoldali (háti irányú)

sinister	bal	arteria	verőér
dexter	jobb	vena	visszér
internus	belső	musculus	izom
externus	külső	nervus	ideg
corpus	test	ganglion	idegdúc
os	csont	glandula	mirigy